

Α΄

ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΑΘΗΝΑ

Κλιτύες Ακρόπολης

Η σπουδαιότερη ανακάλυψη στη Νότια Κλιτύ της Ακρόπολης στη διάρκεια των εργασιών της Ενοποίησης των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας αφορά στο θεμέλιο του Προτύλου του Ιερού του Διονύσου (εικ. 1), μνημείου γνωστού από τις αρχαίες φιλολογικές μαρτυρίες και ζητούμενο της έρευνας για περισσότερο από 100 χρόνια.

Στην περιοχή δυτικά του Ασκληπείου, εντοπίστηκε το 2001 και ανασκάφηκε συστηματικά κατά το 2005-2006, ένα νέο Χαλκουργείο, στην ίδια περιοχή όπου είχαν αποκαλυφθεί από τους Σ. Κουμανούδη και Ν. Πλάτωνα τα κατάλοιπα δύο, τουλάχιστον, ακόμη ανάλογων κατασκευών. Το εύρημα θεωρείται εξαιρετικά σημαντικό για την ανίχνευση της μορφής των περίοπτων χάλκινων αγαλμάτων κλασικής εποχής που σχετίζονται με τον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης. Κατά το 2007 εγκαταστάθηκε μεταλλικό στέγαστρο, για την προστασία, αλλά και την περιμετρική θέαση του μνημείου. Ανασκαφική διερεύνηση πραγματοποιήθηκε παράλληλα το 2007 στο καταληκτήριο τμήμα της οδού Τριπόδων και στο χώρο έδρασης του γερανού μεταφοράς των αρχαίων από το παλαιό στο Νέο Μουσείο Ακρόπολης. Η ανασκαφή αποκάλυψε βάσεις χορηγικών μνημείων και επάλληλα οδοστρώματα που σχετίζονται με τις επάλληλες χρήσεις της οδού από τα κλασικά έως και τα νεότερα χρόνια (εικ. 2). Στο χορηγικό μνημείο του Νικία, τέλος, κατά

τη διάρκεια επιφανειακού καθαρισμού στον πρόναο, αποκαλύφθηκε μεταγενέστερη επισκευή κλάδου του Πεισιστράτειου υδραγωγείου.

Αρχαία Αγορά - Αρείος Πάγος

Στο πλαίσιο του έργου «Συνολική ανάδειξη Αρχαίας Αγοράς - Αρείου Πάγου» αποκαλύφθηκε στο πλάτωμα του Αρείου Πάγου τμήμα ενός νεκροταφείου. Ερευνήθηκαν συνολικά 26 λακκοειδείς ακτέριστες ταφές, 24 ενηλίκων και δύο παιδιών (εικ. 3).

Στο πλαίσιο του έργου «Ανακαίνιση υποδομής - επιδομής γραμμών και ενίσχυση της σήραγγας από ΟΜΟΝΟΙΑ έως ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙ της ΗΣΑΠ Α.Ε.» πραγματοποιήθηκε από τον Οκτώβριο του 2010 σωστική ανασκαφική έρευνα σε μήκος 260 μ. περίπου.

Η μέχρι σήμερα έρευνα έχει φέρει στο φως τα κατάλοιπα των σημαντικότερων μνημείων της αθηναϊκής Αγοράς, που είχαν ερευνηθεί βιαστικά το 1891, κατά τη διάνοιξη της γραμμής του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου Αθηνών - Πειραιά. Έχουν αποκαλυφθεί αποσπασματικά διατηρημένα τα θεμέλια της Στοάς του Ελευθερίου Διός, η οποία ήταν οικοδόμημα θρησκευτικού χαρακτήρα. Η λατρεία του Ελευθερίου Διός καθιερώθηκε μετά τη μάχη των Πλαταιών, το 479 π.Χ. και την εκδίωξη των Περσών από την Ελλάδα.

Στην περιοχή διατηρούνται, επίσης, κατάλοιπα πρωιμότερων της Στοάς εργαστηριακών εγκαταστάσεων, που είχαν αναπτυχθεί μετά την Περσική καταστροφή ανάμεσα στο πρώιμο ιερό του Διός και το βωμό των Δώδεκα Θεών.

Εικ. 1. Πρότυλο Ιερού Διονύσου.

Εικ. 2. Οδός Τριπόδων. Ανασκαφή στο χώρο έδρασης του γερανού μεταφοράς, 2007.

Εικ. 3. Πλάτωμα Αρείου Πάγου. Άποψη των ταφών που ερευνήθηκαν.

Στα δυτικά της Στοάς διατηρούνται θεμέλια τοίχων, τα οποία σχετίζονται με τα οικοδομήματα που πλαισίωναν την οδό των Παναθηναίων. Ανατολικά της Στοάς του Διός ξεχωρίζουν τα κατάλοιπα του βωμού των Δώδεκα Θεών, η νοτιοδυτική γωνία του οποίου διατηρείται στο εσωτερικό του αρχαιολογικού χώρου. Ο βωμός κατά την αρχαιότητα αποτελούσε άσυλο για τους καταδικασμένους και αφετηρία όλων των οδικών μετρήσεων μεταξύ της Αθήνας και των άλλων περιοχών. Έχει αποκαλυφθεί τμήμα του πλακόστρωτου δαπέδου και της κρηπίδας της λίθινης περίφραξης του βωμού (εικ. 4). Ανάμεσα στη Στοά του Διός και το βωμό αποκαλύφθηκαν επίσης κατάλοιπα της «Δυτικής οδού» και αποσπασματικά διατηρημένα θεμέλια του κυκλικού κτηρίου του 5ου αι. μ.Χ., τμήμα του οποίου είχε αποκαλυφθεί στη βόρεια περιοχή της Αγοράς κατά την ανασκαφή της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών. Επί των καταλοίπων του βωμού των Δώδεκα Θεών διατηρούνται τα θεμέλια τοίχων οικίας που είχε αναπτυχθεί στην περιοχή κατά τους υστερορωμαϊκούς χρόνους. Εντοιχισμένη στη βορειοανατολική γωνία της οικίας εντοπίστηκε μαρμάρινη κεφαλή ερμαϊκής στήλης. Ανατολικά του βωμού αποκαλύφθηκαν επάλληλα οδοστρώματα της οδού των Παναθηναίων και τρεις λίθοι άφεσης (εικ. 5), ίσως από σύστημα ύσπληγος, για την ταυτόχρονη εκκίνηση δρομέων. Στην ανατολική περιοχή της οδού εντοπίστηκε τμήμα σιρού βυζαντινών χρόνων και αβαθή τετράπλευρα λαξεύματα στον αυτοφυή βράχο, αδιευκρίνιστης χρήσης.

Δυτικοί λόφοι Άστεως

Στους λόφους Πνύκας, Νυμφών, Μουσών αποκαλύφθηκαν άγνωστα ή καλυμμένα από δευτερογενείς επιχώσεις, αρχαία μνημεία:

Ιερό Πανός. Ένα άγνωστο σπηλαιώδες ιερό ανασκάφηκε στις βορειοανατολικές παρυφές του λόφου της Πνύκας, με εντυπωσιακή ανάγλυφη παράσταση Πανός και Νύμφης (εικ. 6).

Ιερό Νυμφών. Εντοπίστηκε το υπαίθριο ιερό των Νυμφών, γνωστό από επιγραφή των μέσων του 5ου αι. π.Χ., που βρέθηκε από τον Κ. Πιττάκη το 1835 σε βραχώδες έξαρμα στο λόφο των Νυμφών.

Συνοικία Μελίτης. Τμήματα ενός από τους σημαντικότερους Δήμους του Άστεως, που κατελάμβανε τα βορειοδυτικά πρηνή του λόφου της Πνύκας, διερευνήθηκαν στις λαξευμένες επιφάνειες των βράχων.

Συνοικία Κοίλης. Ένα πυκνότατο οικιστικό πλέγμα, το οποίο καθοριζόταν από την «διά Κοίλης Οδό», αποκαλύφθηκε στη χαράδρα ανάμεσα στο λόφο των Μουσών και την Πνύκα.

Εικ. 4. Τμήμα του πλακόστρωτου δαπέδου και της κρηπίδας της λίθινης περίφραξης του βωμού.

Εικ. 5. Επάλληλα οδοστρώματα της οδού των Παναθηναίων και λίθοι άφεσης (ι).

Οδός Κοίλης. Μετά την καθαίρεση του ημιτελούς Θεάτρου Μπαστιά, έργου της δεκαετίας του 1930, αποκαταστάθηκε η αρχαία οδός σε μήκος 500 μ. περίπου (εικ. 7). Ακολουθούσε το φυσικό ανάγλυφο της χαράδρας μεταξύ των λόφων των Μουσών και της Πνύκας, ήταν διπλής κατεύθυνσης και είχε πλάτος από 3,50 έως 8,50 μ.

Νεκροταφείο Κοίλης. Ένα εκτεταμένο νεκροταφείο ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων εντοπίστηκε και ανασκάφηκε κατά μήκος της αρχαίας οδού Κοίλης.

Στο λόφο των Μουσών ανασκάφηκε το 2009 υπόσκαφο κτήριο, η επονομαζόμενη «Σπηλιά του Κουφού». Αποκαλύφθηκαν δύο υπόσκαφοι χώροι, εντός των οποίων υπήρχαν λαξευμένοι στο φυσικό βράχο έξι κιβωτιόσχημοι τάφοι, καθώς και ο αύλειος χώρος οικοδομήματος, με έναν ακόμη λαξευτό τάφο, πιθανώς ο χώρος του ανδρώνα σε προγενέστερη της ταφικής του χρήσης.

Εικ. 6. Ιερό Πανός.

Εικ. 7. Οδός Κοίλης.

Εικ. 8. Διατείχισμα στο λόφο Πνύκας.

Διατείχισμα. Στο πλαίσιο της μελέτης αποτύπωσης και αποκατάστασης τμήματος του Διατειχίσματος, πραγματοποιήθηκε το 2008 διερευνητική ανασκαφή στο τείχος που βρίσκεται στην περιοχή της Ανατολικής Στοάς της Πνύκας. Το τμήμα αυτό παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς αντιπροσωπεύει όλες τις κατασκευαστικές φάσεις του μνημείου (εικ. 8).

Κρήνη «Καλλιρρόη» Πνύκας. Το 2010 στο πλαίσιο συντήρησης και ανάδειξης της κρήνης διερευνήθηκαν ανασκαφικά οι φάσεις των επεμβάσεων επί της κλίμακας εισόδου στο μνημείο. Επίσης, διενεργήθηκαν οι πρώτες σωστικές εργασίες συντήρησης στο ψηφιδωτό δάπεδο και στερέωσης στα κονιάματα των θαλάμων της κρήνης, στο πλαίσιο της συνεργασίας με τη Διεύθυνση Συντήρησης Αρχαίων Μνημείων που εκπονεί τη σχετική μελέτη.

Ρωμαϊκή Αγορά και Βιβλιοθήκη του Αδριανού

Στη Ρωμαϊκή Αγορά αποκαλύφθηκε το τμήμα του ανατολικού περιστυλίου μεταξύ 14ου και

21ου, από Ν., μετακίονιου διαστήματος (εικ. 9), καθώς και η πρόσοψη των ανατολικών καταστημάτων. Επίσης στο ανατολικό περιστύλιο, εντοπίστηκε και αποκαταστάθηκε τμήμα του υστερορωμαϊκού αποστραγγιστικού δικτύου. Παράλληλα, αποκαλύφθηκε τμήμα του βόρειου κλίτους της τρίκλιτης βασιλικής, βόρεια του Φετιχίε Τζαμί, η αψίδα του ιερού της, καθώς και η αψίδα του νότιου κλίτους. Στο οικοπέδο Καλάμια βρέθηκαν η βορειοανατολική γωνία της αυλής της Ρωμαϊκής Αγοράς και τμήματα της υποθεμελίωσης του ανατολικού και του βόρειου περιστυλίου της (εικ. 10). Τμήμα του τελευταίου εντοπίστηκε και στην οδό Δεξίππου. Αποκαλύφθηκαν, επίσης, η υποθεμελίωση του δυτικού και του βόρειου τοίχου του περιστυλίου της Ρωμαϊκής Αγοράς, τμήμα του ανατολικού της περιβόλου εντός του ακινήτου επί των οδών Ταξιαρχών 2 και Δεξίππου, στο υπόγειο του ακινήτου επί των οδών Αιόλου 1 και Πελοπίδα και τέλος, τμήμα του δυτικού περιβόλου του μνημείου στη νότια πλευρά της πύλης της Αθηνάς Αρχηγέτιδας.

Βιβλιοθήκη του Αδριανού. Στο μνημείο και κατά μήκος της βόρειας πτέρυγας της πρόσοψης, αποκαλύφθηκε η χυτή υποδομή της ρωμαϊκής αυλής και μια τριπλή, υπόγεια και καμαροσκέπαστη κατασκευή κάτω από αυτήν, όπως επίσης λείψανα οικίας υστεροελληνιστικών-πρώιμων ρωμαϊκών χρόνων, καθώς και κατάλοιπα της μονής του Αγίου Ασωμάτου. Βρέθηκε, επίσης, το βόρειο τμήμα του αετώματος του Προπύλου, αλλά και τμήμα του νότιου Οίκου του μνημείου. Κατά μήκος της νότιας πτέρυγας της Βιβλιοθήκης αποκαλύφθηκαν τμήματα της υποδομής της ρωμαϊκής αυλής, ενώ το βορειοδυτικό της όριο εντοπίστηκε στην οδό Άρεως. Παράλληλα, εντοπίστηκε και αποκαταστάθηκε η στάθμη του δυτικού περιστυλίου, όπως και μεγάλο τμήμα του υστερορωμαϊκού τείχους στο νότιο πτέρωμα της Βιβλιοθήκης. Βόρεια του βόρειου πτερώματός της και σε επαφή με την υποθεμελίωσή του βρέθηκε τμήμα κτηρίου, σύγχρονου με τη Βιβλιοθήκη, με ορθογώνια διακοσμητική δεξαμενή

Εικ. 9. Ρωμαϊκή Αγορά. Το ανατολικό περιστύλιο ύστερα από την ολοκλήρωση των εργασιών αποκάλυψής του. Λήψη από Ν.

με ημικυκλικές απολήξεις. Εντός του αρχαιολογικού χώρου «Καλάμια» ήρθε στο φως τμήμα της νοτιοανατολικής εξέδρας της Βιβλιοθήκης του Αδριανού (εικ. 11).

Οικόπεδο Μακρυγιάννη - Ανασκαφή Νέου Μουσείου Ακρόπολης

Τα έτη 2000-2005 συνεχίστηκε, επεκτάθηκε και ολοκληρώθηκε η αρχαιολογική έρευνα που είχε ξεκινήσει το 1997 στο χώρο κατασκευής του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, στο οικόπεδο Μακρυγιάννη (εικ. 13). Συγκεκριμένα ερευνήθηκαν οι χώροι γύρω από τον κεντρικό πυρήνα της ανασκαφής, όπου τα προηγούμενα έτη είχε αποκαλυφθεί μεγάλο οικοδόμημα του 7ου αι. μ.Χ. (Κτήριο Ε'). Τα σημαντικότερα ευρήματα ήταν:

Στα νότια ερευνήθηκε σε βάθος η παλαιохριστιανική Οικία Β' και αποκαλύφθηκε η υποκείμενη Οικία Α' του 2ου-3ου αι. μ.Χ., η οποία με τη σειρά της είχε ανεγερθεί πάνω στους χώρους εργαστηρίου μαρμαροτεχνίας του 1ου/2ου αι. μ.Χ. Στα δυτικά της Οικίας Α' ήλθε στο φως η Οικία Θ', με οικοδομικές φάσεις από τον 5ο αι. π.Χ. έως τον 7ο αι. μ.Χ. Από την πρώτη φάση της κατοικίας διατηρείται σε καλή κατάσταση ο ανδρώνας (εικ. 12). Στα

Εικ. 10. Οικόπεδο Καλάμια. Συμβολή των οδών Δεξίππου - Πανός και Πελοπίδα. Η υποθεμελίωση του ανατολικού και του βόρειου περιστυλίου της Ρωμαϊκής Αγοράς και ο μαρμαρινός αγωγός του ανατολικού. Λήψη από Α.

Εικ. 11. Οικόπεδο Καλάμια. Συμβολή των οδών Δεξίππου - Πανός και Πελοπίδα. Τμήμα της νοτιοανατολικής εξέδρας της Βιβλιοθήκης του Αδριανού. Λήψη από Ν.

δυτικά της αρχαίας οδού ΝΜΑ-II, αποκαλύφθηκαν τα θεμέλια μεγάλου οικοδομήματος του 2ου-3ου αι. μ.Χ. (Κτήριο Φ'), με εγκατάσταση επεξεργασίας σιτηρών σε έναν από τους χώρους του. Στα βόρεια του κτηρίου Ε' ήλθαν στο φως οι υπόγειοι χώροι μικρού, ιδιωτικού λουτρού του 2ου-3ου αι. μ.Χ. (Δυτικό Λουτρό) και η παλαιохριστιανική κατοικία (Οικία Ξ'), που στη συνέχεια κατέλαβε τη θέση του. Στα ανατολικά και βόρεια του κτηρίου Ε' ερευνήθηκε η συνέχεια του μεγάλου οικοδομήματος του 5ου και 6ου αι. μ.Χ. (Κτήριο Ζ'), τμήματα του οποίου είχαν αποκαλυφθεί παλαιότερα στα υπόγεια του κτηρίου Weiler και στην ανασκαφή για το ΜΕΤΡΟ. Ανάμεσα στο Κτήριο Ζ' και στο Κτήριο Ε' αποκαλύφθηκε το Κεντρικό Λουτρό που, με ανοικοδομήσεις και επεκτάσεις, χρησιμοποιήθηκε διαδοχικά και από τα δύο κτήρια. Νοτιότερα αποκαλύφθηκαν οι νότιοι χώροι του Ανατολικού Λουτρού, η συνέχεια του οποίου είχε ερευνηθεί στην ανασκαφή του ΜΕΤΡΟ. Στα υπόλοιπα σημεία αποσαφηνίστηκαν οι οικοδομικές φάσεις και κατανοήθηκαν οι κατόψεις και άλλων κατοικιών, οι οποίες διατηρήθηκαν περισσότερο ή λιγότερο αποσπασματικά. Στα νοτιοανατολικά του χώρου αποκαλύφθηκαν τα συμπαγή θεμέλια κατασκευής, πιθανότατα

Εικ. 13. Γενική άποψη της ανασκαφής.

Εικ. 12. Ο ανδρώνας με το ψηφιδωτό δάπεδο της οικίας Θ'. Τέλη 5ου αι. π.Χ.

Εικ. 14. Αγγεία συμποσί-
ου κλασικών και ελληνι-
στικών χρόνων.

Εικ. 15. Άγαλμα Διός
Ηλιοπολίτη.
Τέλη 1ου αι. μ.Χ.

δημόσιας κρήνης, που λειτούργησε από τον 4ο αι. π.Χ. έως τις αρχές του 2ου αι. μ.Χ. Η ανασκαφή καλύφθηκε με προστατευτικό επίχωμα που την προφύλαξε από καταπονήσεις κατά την ανέγερση του Μουσείου.

Τέλος, μεγάλος ήταν ο αριθμός και η ποικιλία των κινητών ευρημάτων που προέρχονται από όλες τις περιόδους χρήσης του χώρου (εικ. 14-15).

Πλάκα

Στο ακίνητο επί της οδού Κλάδου 6 αποκαλύφθηκαν κατάλοιπα λουτρικής εγκατάστασης ρωμαϊκών-υστερορωμαϊκών χρόνων (εικ. 16), τα οποία εδράζονται σε τοίχο από μεγάλους πωρόλιθους αρχαιότερου κτηρίου. Τα κατάλοιπα πιθανόν σχετίζονται με το Αδριάνειο Γυμνάσιο, τμήμα του οποίου αποκαλύφθηκε το 1949, σε ανασκαφική έρευνα της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών, στην περιοχή ανατολικά της Στοάς Αττάλου.

Στο ακίνητο στη συμβολή των οδών Αδριανού 80 και Διογένης 3 αποκαλύφθηκε σχεδόν σε όλο της το ύψος «Ιουστινιάνεια» πύλη του υστερορωμαϊκού τείχους (εικ. 17), μεγάλο μέρος ενός ορθογώνιου πύργου (εικ. 18) και τμήμα του τείχους, καθώς επίσης και τα λείψανα του μεταβυζαντινού ναού της Παναγιάς της Κρυσταλλιώτισσας (εικ. 19). Στο πλαίσιο της αποκατάστασης του αρχοντικού των Μπενιζέλων, επί της οδού Αδριανού 96, αποκαλύφθηκε

τμήμα της υστερορωμαϊκής οχύρωσης της πόλης (εικ. 20), ενώ στον αύλειο χώρο της οικίας επί της οδού Διοσκούρων 5 αποκαλύφθηκε, μεταξύ άλλων, και τμήμα του αναλημματικού τοίχου της αρχαίας οδού Τριπόδων σε ύψος πέντε δόμων, το οποίο ανήκει στο σκέλος της διασταύρωσης της οδού που απολήγει στην περιοχή του Ελευσινίου Ιερού (εικ. 21-22).

Στα υπόγεια του ιστορικού κτηρίου «Αίολος», του πρώτου ξενοδοχείου των Αθηνών (1837), στη συμβολή των οδών Αιόλου και Δεξιππου, ήλθαν στο φως, η νοτιοανατολική γωνία της Βιβλιοθήκης του Αδριανού, όπως και τμήμα ενός μεγάλου τετράγωνου πύργου ή πύλης του υστερορωμαϊκού τείχους της πόλης (εικ. 23). Για την οικοδόμηση αυτού είχαν χρησιμοποιηθεί πολλά αρχιτεκτονικά μέλη και ενεπίγραφες βάσεις διαφόρων εποχών.

Στο οικόπεδο επί της οδού Σέλλεϋ 4, αποκαλύφθηκαν επάλληλα οδοστρώματα της οδού Τριπόδων, ανάλημμα-όριο της οδού (4ος αι. π.Χ.), καθώς και τα θεμέλια δύο χορηγικών μνημείων (εικ. 24-25).

Στο κτήριο επί της οδού Τριπόδων 32 εντοπίστηκε τμήμα μνημειώδους αναλημματικού τοίχου ελληνιστικών χρόνων (εικ. 26) – που παρακολουθείται επίσης στα ακίνητα επί των οδών Τριπόδων 28, Ραγκαβά 4 και 6 (εικ. 27) – και τμήμα του «πεισιστράτειου» αγωγού (εικ. 28), η συνέχεια του οποίου αποκαλύφθηκε στο χώρο του ακινήτου επί της οδού Ραγκαβά 6. Στον ακάλυπτο χώρο του ακινήτου αποκαλύφθηκαν επάλληλα οδοστρώματα της οδού Τριπόδων, δίκτυο αγωγών, το δυτικό ανάλημμα-όριο της οδού, το οποίο διακόπτεται από λίθινη κλίμακα τριών βαθμίδων (εικ. 29), και θεμέλια χορηγικών μνημείων του 4ου αι. π.Χ. (εικ. 30). Στο κτήριο Ραγκαβά 4 αποκαλύφθηκε το βόρειο άκρο μεγάλου αναλημματικού τοίχου και τμήμα θεμελίωσης μνημειώδους κατασκευής του 4ου-3ου αι. π.Χ. Κάτω από τη βυζαντινή φάση χρήσης του χώρου (12ου αι.) σώζονται στρώματα μυκη-

Εικ. 16. Οδός Κλάδου 6.

Εικ. 17. Συμβολή των
οδών Αδριανού 80 - Διο-
γένης 3. «Ιουστινιάνεια»
πύλη του τείχους.

Εικ. 18. Συμβολή των οδών Αδριανού 80 (και 78)-Διογένους 3. «Ιουσιινιάνειος» πύργος του υστερορωμαϊκού τείχους.

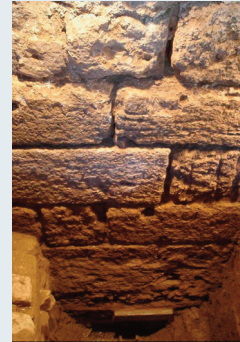
Εικ. 22. Οδός Διοσκούρων 5. Άποψη τοίχων, σιρών και αγωγών μεταβυζαντινών χρόνων.

Εικ. 19. Συμβολή των οδών Αδριανού 80-Διογένους 3. Εσωτερικό της Παναγίας Κρυσταλλιώτισσας.

Εικ. 20. Οδός Αδριανού 96. Αρχοντικό Μπενιζέλων, τμήμα του υστερορωμαϊκού τείχους.

Εικ. 21. Οδός Διοσκούρων 5. Τμήμα αναλημματικού τοίχου της αρχαίας οδού Τριπόδων.

Εικ. 23. Συμβολή των οδών Αιόλου και Δεξιόπου. Ξενοδοχείο «Αίολος». Άποψη από Β. της ΝΑ. γωνίας της Βιβλιοθήκης του Αδριανού και τμήματος του πύργου ή πύλης του υστερορωμαϊκού τείχους.

Εικ. 24-25. Συμβολή των οδών Σέλλεϋ 4, Θέσπιδος και Ραγκαβά. Επάλληλα στρώματα της οδού Τριπόδων και γενική άποψη της ανασκαφής.

Εικ. 26. Οδός Τριπόδων 32. Τμήμα αναλημματικού τοίχου.

Εικ. 27. Οδός Ραγκαβάδ. Τμήμα αναλημματικού τοίχου.

Εικ. 28. Οδός Τριπόδων 32. Τμήμα του «πεισιστράτειου» αγωγού.

Εικ. 29-30. Οδός Τριπόδων 32. Λίθινη κλίμακα στο δυτικό ανάλημμα της οδού Τριπόδων. Γενική άποψη της ανασκαφής.

ναϊκών χρόνων: επάλληλα δάπεδα, τοίχοι, πασσαλότρυπες, ειδώλια και χαρακτηριστική κεραμική, από τα οποία προκύπτει η ύπαρξη κτηρίου με τρεις, τουλάχιστον, οικιστικές φάσεις. Τέλος, στην οικία Θρασύλλου 16 αποκαλύφθηκε τμήμα της θεμελίωσης του Ωδείου του Περικλέους και συγκεκριμένα η νοτιοανατολική γωνιαία αντηρίδα. Από τη στρωματογραφία προέκυψε η κατασκευή ανδρήρου για τη θεμελίωση του μνημείου, ενώ η κεραμική από την τάφρο θεμελίωσης χρονολογείται στο α' μισό του 5ου αι. π.Χ.

Από το Δεκέμβριο του 2009 έχει ξεκινήσει σωστική ανασκαφή στο οικόπεδο επί της οδού Βύρωνος 2 στην Πλάκα με σημαντικά ευρήματα, καθώς το οικόπεδο βρίσκεται στην προς Ν. πορεία της αρχαίας οδού Τριπόδων (εικ. 31). Μέχρι στιγμής η έρευνα έχει αποκαλύψει την αρχαία οδό σε ολόκληρο το πλάτος της (5,90 μ.) και το δυτικό ανάλημμα κτισμένο με κροκαλοπαγείς λιθοπλίνθους. Στην ανατολική πλευρά της οδού έχει εντοπιστεί επιμήκης τοίχος, που θα μπορούσε στην κατώτερη φάση του να λειτουργούσε ως το ανατολικό ανάλημμα της οδού, στοιχείο όμως που δεν έχει ακόμη ταυτιστεί με ακρίβεια. Πλήθος από συστήματα πειόσχημων, κατά κύριο λόγο, πήλινων αγωγών, καθώς και κεντρικός οχετός με φρεάτιο διαπερνούν τα στρώματα της αρχαίας οδού, η χρονολόγηση των οποίων εκτείνεται μέχρι τη βυζαντινή εποχή. Τα στρώματα της αρχαίας οδού έχουν παραβιαστεί από τη διάνοξη στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή εποχή λάκκων τοποθέτησης μεγάλων αποθηκευτικών πύθων, από σιρούς και από έναν κεραμικό κλίβανο. Στην υπόλοιπη έκταση του οικοπέδου, ανατολικά της αρχαίας οδού, έχουν προς το παρόν ανευρεθεί τρεις σιροί και ένας μεγάλος πύθος, στοιχεία που υποδεικνύουν εκτεταμένη αποθηκευτική χρήση στο χώρο. Η ανασκαφική έρευνα στο οικόπεδο συνεχίζεται με έμφαση στην περιοχή πέρα από το ανατολικό όριο της αρχαίας οδού Τριπόδων και προβλέπεται σύμφωνα με τις ενδείξεις άκρως ενδιαφέρουσα, καθώς βρισκόμαστε μάλλον στο σημείο που η αρχαία οδός στρέφεται δυτικά με κατεύθυνση προς το Διονυσιακό Θέατρο, ενώ μια άλλη οδός πιθανόν συνεχίζει ευθεία προς τη Διονυσίου Αρεοπαγίτου.

Σε δοκιμαστική τομή που πραγματοποιήθηκε στον υπαίθριο χώρο του ακινήτου επί της οδού Βάκχου 6, εντοπίστηκε τμήμα χορηγικού μνημείου κλασικών χρόνων και στα ανατολικά του επάλληλα χωμάτινα οδοστρώματα της

αρχαίας οδού Τριπόδων με κατεύθυνση προς το Διονυσιακό Θέατρο (εικ. 32).

Θησείο

Το 2010 ολοκληρώθηκε η σωστική ανασκαφή στο οικόπεδο επί της Ακάμαντος 29, όπου αποκαλύφθηκε μια απίοσχημη δεξαμενή λαξευμένη στο φυσικό βράχο, καθώς και ένα σύστημα αγωγών, εκ των οποίων ο πρώτος συνιστούσε το κανάλι σύνδεσης της δεξαμενής με μια δεύτερη, ενώ ο δεύτερος αγωγός αποτελεί το πιθανότερο τμήμα ενός κεντρικού αγωγού παροχής ύδατος ή αποχέτευσης.

Στο ακίνητο επί της οδού Αποστόλου Παύλου 3, οι αποκαλυφθείσες αρχαιότητες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς διασώζονται οι τοικοδομίες σε ικανό ύψος. Έχει ήδη αποκαλυφθεί μνημειώδης τοίχος κλασικών χρόνων, κεντρικός διερχόμενος δρόμος με κατεύθυνση ΝΑ.-ΒΔ., κεντρικός αγωγός αποχέτευσης της περιοχής, καθώς και στρώματα κατοίκησης με δάπεδα που χρονολογούνται από τα ύστερα ρωμαϊκά έως και τα κλασικά χρόνια.

Προϊστάμενοι

Αλίκη - Ισμήνη Τριάντη (2000)

Άλκηστις Χωρέμη (2000-2006)

Αλέξανδρος Μάντης (2006-2010)

Ανασκαφές

Κλιτύες Ακροπόλεως

Πρότυπο Ιερού Διονύσου, Καταληκτήριο Τριπόδων

Χαλκουργείο

Αρχαία Αγορά - Άρειος Πάγος

Ανασκαφή ΗΣΑΠ (Αρχαία Αγορά)

Δυτικοί Λόφοι

Ρωμαϊκή Αγορά - Βιβλιοθήκη Αδριανού

Νέο Μουσείο Ακρόπολης

Ακίνητο Κλάδου 6

Ακίνητο Αδριανού 80 και Διογένους 3, Ιστορικό κτήριο «Αίολος»

Αρχοντικό Μπενιζέλων

Οικόπεδο Σέλλεϋ 4, Κτήριο Τριπόδων 32

Κτήριο Ραγκαβά 4, Οικία Θρασύλλου 16

Οικόπεδο Βύρωνος 2

Ακίνητο Βάκχου 6

Οικόπεδο Ακάμαντος 29

Ακίνητο Απ. Παύλου 3

Εικ. 31. Οδός Βύρωνος 2. Η αρχαία οδός Τριπόδων. Γενική άποψη της ανασκαφής.

Εικ. 32. Οδός Βάκχου 6. Οδοστρώματα της αρχαίας οδού Τριπόδων.

Υπεύθυνοι αρχαιολόγοι

Αλ. Μάντης, Γ. Καββαδίας, Σ. Μοσχονησιώτη

Αμ. Γιαννακοπούλου

Ευφρ. Κασάπογλου

Ε. Φωκά, Β. Χριστοπούλου

Ν. Σαραγά, Κλ. Τσόγκα

Κ. Λαζαρίδου, Ό. Βογιατζόγλου

Αλκ. Χωρέμη, Δ. Σούρλας, Ν. Τσονιώτης, Μ. Σακελλαράκη

Στ. Ελευθεράτου, Ν. Σαραγά

Ν. Σαραγά, Κλ. Τσόγκα

Δ. Σούρλας

Ν. Τσονιώτης

Ι. Γαλάνη, Ευγ. Ίσκου

Ι. Γαλάνη, Απ. Παπαδημητρίου

Ευγ. Ίσκου

Ι. Γαλάνη

Τ. Πούλου

Μ. Ντούρου